

Locuinti'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a tragatorului [L6-
vészutosa], Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi-decatu numai de la corespun-
dinti regulari ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „
Pentru Romanii'a:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru insertiuni:
10 cr. de linia si 30 cr. tace-a tim-
brale pentru sco-care publica-
tiune separa. In loculu deschisu
de linia.
20 „ „ „
Unu eseu ori costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

FEDERATIUNEA

pre Semestrulu II. iuliu—Dec. 1871.

Pretulu de prenumeratiune e:
Pentru Austria:
Pre 6 lune (Iuliu—Dec.) 6 fl. v. a.
„ 3 „ (Iul.—Sept.) 3 fl. „
Pentru Romania'a:
Pre 6 lune (Iul.—Dec.) 16 Lei noui. (franci)
„ 3 „ (Iul.—Sept.) 8 „ „
Pentru invetiatori romani se da, ca mai
nainte, cu pretulu redusu:
Pre 6 lune (Iul.—Dec.) 4 fl. v. a.
„ 3 „ (Iul.—Sept.) 2 fl. „

Administratiunea.

Pest'a, 26. iuniu 1871.
8. iuliu

Desbaterile a supr'a bugetului in senatulu
mp. de Vien'a s'a inchiatu si prin ele si sesiunea
prezente. Cu asta ocaziune D. ministru Hohen-
wart au tienutu unu discursu memorabile, alu
caru-a simbare este negatiunea alegerilor directe.
De scie ca D. Hohenwart, venindu la putere, de-
ceptase sperarile autonomistilor in intiele-u federa-
tiune. De atunci incepe negociatiunile cu Polonii
si Cehii s'au urmatu neinteruptu. Centralistii
partit'a nemtiesca, sub conducerea dlui Herbst)
sub speciosulu nume de credinciosi constitutiunii,
mici de morte nu numai a federalismului, ci si
ori se felu de concessiuni autonomice, susceputa
a in contra ministeriului actualu. Se scie
ata si fiasculu lor cu adresa, etc. Ci mai
depti inse d'ntre nemtii centralisti, vedindu
ideea prinde radecine si ca indesiera este in-
carrea d'a se opune torintelui, staruia celu pu-
nu, a casciga unu contrapondu si acestu-a, cre-
ei, a-lu fi gasitu in „alegerile directe,” cari
ntu d'nsii aveu una putere magica, incatu cu
ocasiunile, candu scirile se improspetau des-
progressulu ce facu negociatiunile autonomice,
ntii centralisti, prin organele lor se grabiau
dechiaru bucuos de sila, dar' ceremu, dat-ne
legerile directe, ca se fimu ascurati in contra
terii excesive a dietelor provinciale si mai a-
ngeau, ca conditiune sine qua non, marile in-
resse ale elementului nemtiescu, mai alesu in
emi'a se nu se sacrifice in favorea Cehismului.
Dupa ce, prin organe oficiose si altele, li se ase-
tote aceste dar' mai alesu se intona ca
positiunea elementului nemtiescu remane, ca mai
ainte, neatinsa, pareu a se impacá d'in di in, di,
si cum te impacá cu reulu, quod corri-
ere nefas, cu acelea concessiuni autonomice,
ari si de altmintrea d'in partea regimului vienesu
u. voru poté se fie impartite cu mana langa,
dapa cum acest'a se cunosce d'in esperiinti'a ce-
ru doue decennie trecute. — Centralistii magiari,
vedindu ce se pregatesce de „d'ncolo” ciuliau
to urechi, sicut iniquae mentis asellus, afectandu
re-si care nepasare facia de celea ce se petrecu
in Cislaitania, dar nepotendu ascunde bine fric'a,
centruau adese ori conditiunile pactului dualisticu
are nar' fi ertatu a-lu clatiná cu atatu mai pu-
sini a lu alterá, ca ci altmintrea, dieu, vine potu-
pulu care cutropesce continentulu dualisticu, adeca
amenintiandu cu coragiu tremurau voinicesce.
Nemtii centralisti inca afectau incredere in soli-
ditatea ancorii dualistice si diceau ca ar' fi bine
securati la banc'a lui Andrassy in contra even-
tulelor pericle federalistice. Catu pentru con-
cessiuni autonomice mai menunte, ce pote s'ar
face Boemie, se credeau odihniti prin ascurarile
ce li se faceau cu intact'a conservare a suprema-
tiei nemtiesci si cu sperarea in alegerile directe
mai sperau in fine ca si Polonii, ca alu treile
membru alu ligei, voru spriginí pre nemti in con-
tra cehismului in specie si in contra federalis-
mului slavicu in genere. Adeverule inse este ca
nemtii centralisti, cu tote aceste combinatiuni
de sigurantia paruta, se temeau si pro-

verbiulu romanescu dice ca de ce te temi nu
scapi. Declaratiunea lui Hohenwart in contra
alegerilor directe, veni, ca unu sloiu de ghiacia,
preste ferbintiela iluziunilor sperative. Acum
organele lor striga de nou in contra lui Hohen-
wart, carele in discursulu seu li facu obieptiunea
„cum se pote crede ca ar' fi cu potintia a guverná
cu una representatiune, care sta in apriata con-
tradictiune cu majoritatea camerelor provinciale?”
Si intrebá cum pote, inca si pre unu momentu, se
aiba loca iluziunea d'a crede, ca votulu acelor pucini
representanti, precari v' o provincia i tramite insenatu-
lu imp. ar poté paralisá séu ar' fi in stare a face ca se
amutiesca de totu, vocea cu multu mai ponderosa
a inse-si camerelor provinciale? facundu pro-
vocare la istori'a constitutiunii austriace. — Ce
respundu nemtii centralisti? Ei diceu: noi cunos-
cemu acesta istoria si chiaru d'intr'ns'a ne con-
vinseram, ca alegerile indirecte inse-si sunt isvo-
rulu incurtatureloru, cari guvernulu actualu tinde
a le descurca. Diplom'a d'in octovre fu prim'a,
Patent'a d'in februaru a dou'a si constitutiunea
d'in decembre fu a trei-a incercare, tote acestea
incercari inse nu reesra, pentru ca ele purcessera
d'in principiulu alegerilor indirecte pentru senatu-
lu imp. Nu lips'a intentiunii — precum dice D.
Hohenwart — d'a se folosi de reservele enunciate
in constitutiune, ci influentie mai inalte au fostu,
cari atatu lui Schmerling in Ungari'a si Itali'a,
catu si lui Hasner in Galici'a, fecera imposibila
incercarea acelu espedientu, cuprinsu in constitu-
tiune, a deca a legerile directe. Asié
nemtii centralisti cari pururea se intorc la cla
cea cu pesci si carne de selbatele nemtiesci pen-
tru nemti. — Se audim si pre fratii lor de cru-
ce, pre magiarii centralisti in dualismu, ce diceu
ei? Diariulu „Reform'a” organu alu Deakistiloru
vorbese intr' unu tonu oficiosu bineinsufiatu de
spiritulu oficialu, estu-modu: „Facia cu transfor-
mationile constitutiunale d'in vesinetate, noi (ma-
giarii, ca atari) avemu se plecámu d'in doue puncte
de vedere, cari le resumemu in doue intrebári,
Un'a: Ore eventual'a schimbare nu alteredia pac-
tulu nostru bilateralu? Alt'a: Ore nu slabesc
mediulocitu „a cea stare” a monarchiei
pentru carea noi am primitu evictiunea (!)
cu pretiu de mari sacrificie?” Apoi incepe a ra-
tiuna precum urmédia: Nu este buna moda-
liatea d'a se compune delegatiunea d'in tramisii
dietelor provinciale, ca ci prin autonomi'a multu
mai mare, ce se da in venitoriu acestoru-a, ele
voru avé si mai multe afaceri si mai multe coli-
siuni cu guvernulu centralu. Vieti'a delegatiuni-
loru (possibilitatea d'a se aduna) era pana acilea
amenintiata numai prin possibilitatea dissolvirii
senatulu imp., pre venitoriu acesta possibilitate
este de 17 ori mai mare (alusiune la numerulu
provincieloru) si tierisioarele vedindu ca deslega-
rea cestiuniloru imperatice depinde de la dinsele,
voru avé unu mediulocu in mana prin care intru
interesulu loru parteculare, voru poté face presi-
siune a supr'a puterii centrale si chiaru a supr'a
coronei. Ast'a nu este totulu. *Miscamintele natiunale
in ambele parti a le monarchiei staruescu de multu a pasi
la solidaritate. (Ast'e ast'a!) Dapa intr'o camera d'ale
provincieloru austriace este astfelu de majoritate, carea tiene
cu D. Mileticiu si cu alti asemenea c'atiani ai statulu ungu-
rescu, atunci, in atare casu, dandu repede intrunire a dele-
gatiuniloru ar' deveni cestiune de vietia pentru Urgan'a, D.
Mileticiu prin cutare obscura camera provinciala d'in Austri'a
cislaitanica, ar' poté pr'usioru se faca, ca preadulcea sa
patria se semtia puterea lui. — Atunci ar' urma ca
este paritate intre Ungari'a si d. e. Carniolia
ori Stiri'a, atunci s'ar alterá bazea dualismului,
atunci . . . oh atunci se prepedesce . . . lumea?
ba, numai dualismulu, adeca supremati'a magiario-
nemtiesca si i-se substitute marele periclu pentru
stapanii d'lei, egalitatea in drepturi pre bazea
pluralitatii tiereloru autonome, adeca suntemu in
federalismu! Acest'a, — dice „Ref.” — nu pote
corona se lasse a se face, pentru ca ne superámu
noi magiarii si nemtii. Apoi D. Hohenwart ar'
trebu se scie, ca „a decentralisá puru si sim-
plu este totu unu dracu cu a centralisá puru si*

simplu, amendou operatiunile sunt sterpe.” Va
se dice, ceea ce supera este, ca Hohenwart nu
are intentiune de a inaugura decentralisatiune
arteficioasa, ca adeca stapanii de asta-di se remana
si cu clis'a intrega si cu curechiulu unsu, era
mogiicii de cehi, slavi, romani si serbi, se fia con-
demnati a slugi si mai de parte la darloge. —
Noi, daca pricepem bine intentiunea lui Hohen-
wart, credemu, ca d'insulu, prin indegetat'a nive-
lare a Ungariei si egalizarea ei cu dietele provin-
ciale de d'ncolo, chiaru acolo tientesce ca se
s p a r g a dualismulu. Ce va fi apoi,
restaurá-ae-va inca centralisatiunea unitaria? Séu
resultá-va adevratulu federalismu? Este problem'a
viitorulu, carea pote fi deslegata si pre calea
dissolutiunii . . .

Institutulu notarialu. Anchet'a
esmisa pentru sta'orirea proiectulu despre institu-
tulu notarialu discutá detaiatu, in siedinti'a sa
de la 6. iuliu, cestiunea in c o m p a t i b i l i t á-
tii oficiulu notarialu, si, tienendu contu la tote
principiele cuprinse in legile straine, decidiatorie si
rigorose, a adusu decisiune. — Relativu la nu-
m e r u l u si s i e d i e m i n t e l e notariatoru
publice s'a primitu in proiectu restringerea puterii
ministeriale, dupa carea ministru este indetoratu
a cere totu de-un'a opiniunea camerei notariale in
privinti'a acestei afaceri. — Despusetiunile esceptiu-
nale, conformu caroru-a c o m p e t i n t i ' a nota-
rilor reg. publici d'in Bud'a-Pesta' ar avé se se
estinda nu numai a supr'a territorulu iurdictiuni
Pestei, ci si a supr'a territorulu cetatii
Bud'a, fure respinse. — Paragrafulu referi-
toriu la c u a l i f i c a t i u n e a notariatoru
publici se accepta in textulu urmatoriu: „Nota-
riu publicu pote fi numai acelu-a, care possede
dreptulu de cetatienu ungurescu, are unu caracte-
teru nepetatu, a trecut prestu 26 de ani, nu sta
neci sub concursu, neci sub curatela, a facutu cu
succesu bunu esamenulu practiculu de advocatu séu
jude, si are una prassa de doi ani, cascigata in-
nainte séu dupa depunerea esamenulu.”

Sabiin, 5. Iuliu, 1871. st. n.
D o m n u l e R e d a c t o r u !)

In nr. 62. alu stimatulu diuau, ce redigetí, consi-
liulu administrativu alu banci generale de ascuratiune
reciproca „Transilvania” aflá o corespondintia, venita, cum
se dice, de la marginile Bucovinei si unele intrebári unui,
precum asecura onorat'a Redactiune, barbatu prea-stimatu
dar' nenumitu, cari se ecupa cu institutulu nostru.

Banc'a „Transilvania” a ignoratu pana acum d'in prin-
cipiu asemenea atacuri, d'in cauza ca a afatu sub demni-
tatea ei a se lasá in polemice cu persóne mascate, de alta
parte era-si a crediutu, desvoltandu-se afacerile ei in modu
multimitoriu, ca numerulu preponderantu alu membriloru
ei nu se voru alterá in increderea cátra institutu prin
impunselurile de musca ale unui séu altui geniu supe-
ratu, dar' anonim.

Ambi articuli numiti inse, a caroru cuprinsu lu-numesce
chiaru onorat'a Redactiune cu tactulu usuatu „faima surde,”
ni paru a pretinde unu respunsu, stimandu cerculu lectori-
loru DVostre prea-multu, ca se ne facemu courditori a
acestoru faime surde. Rogandu-ve dar', Domnule Redactoru,
a dá locu acestoru síruri, pasimú numai decatu la respun-
dereá intrebáriloru prea-naive, a caroru locu de nascere lu
potemu cautá in apropiare **) si a caroru scopu ni e ase-
menea chiaru.

Ad 1. Ni pare rev, ca nu sunter nici unu institutu
romanescu, nici sasescu, nici in genere nationalu, ci, precum
spune insu-si numele, unu institutu transilvanu. Banc'a
„Transilvania” nu se ocupa cu politica de nationalitate, ci
primisce pre fa-care de membru, care implinesce conditiunile

*) Celelalte stimulate diurnale, cari au reprodusu „in-
trebárele” sunt rogata a aduce si respunsulu in colónele
loru. Tramit.

**) Vi potemu da asecurarea cea mai positiva, ca D.
interpelante neci nu locnesce in Transilvania, neci n'a fostu
neci nu este in alte relatii cu banc'a Transilvaniei, de
cátu numai ca asecuratu, precum se subscrie insu-si, dar'
neci nu e mireanu, ci unu preutu romanescu destinsu, care
se bucura de stim'a generale. De altmintrea abservámu, ca
daca ne am semtitu indemnati a da locu in diariulu nostru
atatu interpelatiunii, catu si respunsulu Dv. d'in partea

statutarie, fără să întrebe după naționalitate, confesiune sau alte deosebiri de castă. O ochire în statutele noastre ar fi fostu de ajuns, că să se afle dlu întrebătoriu anonim răspunsu la întrebarea acésta, dar' se vede că nici n'au vediatu statutele. Cine au trecut preste A. B. Ce-ulu în afaceri de asigurantia va concede, că unu institutu de asigurantia naționalu nu pote să esista.

Ad 2. Era-si o ochire în raportulu nostru de gestiune, care stă în carui d'ntre membrii nostri spre dispușiune și care s'au și publicatu, ar fi fostu destulu, că să se informeze D. întrebătoriu despre personalii, cari se vedu a-lu interesă prea-multu, și să se convingă, că consiliulu nostru administrativu e compus, conformu concludusului adunării generale, d'in unu presiedinte, 2 vice-presiedinti și 10 consiliari administrativi, s'ar fi convinsu mai departe că presiedintele nu e nici Sasu, nici Romanu și nici Unguru, și că d'ntre cei-a-laltii 11 membri ai consiliului administrativu sunt 6 sasi, 3 romani și 2 unguri. Proportiunea acésta e rezultatulu alegerilor, fiindu degiă 8 membrii ai consiliului alesi d'in partea adunării generale, și dacă acești 8 nu sunt cu totii romani, e vin'a nepăsării romanilor, cari n'au cercetat uadmirabile generale.

Ad 3. În serviciulu institutului sunt acum 14 funcționari, d'ntre cari 9 neromani și 5 romani. Ce se atinge de tractarea lor, aceea e că se pretinde, că să lucre cu totii intensivu, de ora-ce banc'a „Transilvani'a" nu e unu institutu de pensiune sau de binefacere pentru genți scapatați sau tranșori, trebuindu să-si încorde d'in punctu de vedere comercialu tote poterile spre a demonstra, pe langa concurenția enorma a institutelor esterne, chiamarea și capacitatea Transilvaniei, de a se emancipă și pre terenulu asigurantiei de tributulu la țiere straine. Despre semitiemintele dloru nostri funcționari nu potemu dá, precum se întielege, desluciri, ocupandu-ne numai cu lucrările, capacitatea și onestitatea lor, și d'in punctulu acestu-a potemu dá spre liniscirea Dluî interpelantu asigurarea, că consiliulu administrativu e superbu de toti funcționarii și că acești-a sunt multumiti cu consiliulu administrativu, cu atât mai multu, cu câtu acei-a-si domni, cari nu dau cauza de a fi superbu, se delaturăza cu tota minutiositatea, pre candu era-si acei-a-si domni, cari nu sunt multumiti cu consiliulu administrativu, demisiunéza singuri de bunăvoia.

Ad 4. Întrebarea acésta si-afă răspunsu prin comunicarea numerului funcționailor de naționalitate romana, cari se afă de prezentu în serviciulu institutului.

Ad 5. Activitatea funcționariulu conducătoriu și răspunditoriu consiliului administrativu trebuie să meargă intr'acole, de a mară cerculu afacerilor și a delatură fără întârziere pre fia-care amplotu sau directoriu timentulu necapace, a desființia direcțiuni timentali, cari nu se rentéza, respective a face propunerile necesare consiliului administrativu. D'in acestea puncte de vedere s'au desființiatu direcțiunile timentale în Aradu și Lugosiu d'in partea consiliului administrativu — nu d'in partea directorului (vedi statutele) — și de ar' dori D. întrebătoriu să scia mai de aproape, pentru ce? suntemu în pusețiunea placuta a-i pune, după ce se va fi legitimatu în modu convenitu, fapte documentate prin acte, spre dispușiune, cari nu le-amu bucinatu până acum numai d'in delicatetia în lumea largă, cari inse ar' face pre domnulu interpelantu să regrete, că s'au facutu nu numai gert'fa unei mistificatiuni, dar' că au compromisu națiunea sa. De-altmintea e dreptu, că acum deodata nu funcțiunéza nici unu romanu că directoru timentalu.

Ad 6. Este directorulu timentalu d'in Timisior'a gidovu sau nu, nu scimu, de ora-ce atestatu de botezu nu i-amu cerutu, dar' potemu asigură pre dlu interpelantu, că în casu candu n'ar corespunde cerințelor, sau candu nu s'ar rentă, se va delatură si d'insulu.

Ad 7. D'in cele 3000 de acțiuni sunt, după registrele noastre, 2115 până astăzi vandute, asié-dar' numai 885 inca de a vinde. Si întrebarea acésta o areta statutele noastre zadarnica și fără scopu, fiindu că amu deschis ramulu pentru asigurantia pre viétia în 1. decembre 1869, ce n'amu fi potutu face, dacă n'amu fi documentatu regimulu vinderea de 2000 acțiuni. D'in care ansa să vindemu sau să voim a vinde restulu totm'a la Romani, dieu n'amu scé să spunemu, fiindu-ni binevenitu ori-cine, care ni dá încrederea.

Ad 8. Concederea împrumuturilor se îndrepta atât de puțină că si altu-ce-va după naționalitatea competițelor, ci numai după siguranția și calitatea subscrierilor pre respectivele cambie; că nu se nota în bani la unu institutu tineru și prin urmare nu se potu îndestulă tote cererile, e usioru de întielesu.

Ad 9. Corespondinția cu membrii și agenți romani etc., nu se porta numai la parere, ci în fapta în limb'a romana, precum și cu membrii magiari în cea magiara, cu germani în cea germana; ce se scrie și cum curgu trebele în serviciulu internu, pote fi pentru dlu anonim deplinu egal,

consiliului adm. alu Bancsei cesiunate, — precum și eventualor desluciri ulterioare, — n' am facutu-o si nu-o vomu face d'in altu motivu, decâtu puru și simplu numai d'in dorinția, ce, că diurnalisti, o avem și trebuie să o avem facia cu tote cesiunile de interesu publicu, și pentru că publiculu celu mare preste totu și publiculu celu în specie interesatu în acesta cesiune, avendu lamuririle necesare, să pota judecă în cunoscintia de cauza. Red.

avendu consiliulu administrativu în privinția acésta dreptulu de autonomia, care trebuie să si-lu sustiena facia cu unu interpelantu larvatu.

Cu acestea credemu că amu d'fusu inca prea multu și mai adaugemu numai că — de-si avemu prea puțin timpu pentru astu-feliu de afaceri, — preferimu publicitatea facia cu denunciatiunile, cari iubescu întunereculu, știindu că nu numai potemu rectifică faptele nostre, dictate de zelulu celu mai curatu și onestu, dar' nici nu potemu face o reclama mai demna pentru institutul nostru, decâtu prin așperarea publica a acțiunei nostre.

Primiti, Domnele Redactoru, asigurarea deosebitei nostre stime.

Pentru consiliulu administrativu,
presiedintele
Bar. Mylius, m. p.

O n o r a t a R e d a c t i u n e.

Ur'a și nedreptatea nemților d'in Oravitia facia cu Romanii, majoritatea absoluta a locuitorilor, apoi persecuțiunea inteliginției romane și a toturor romanilor — prin amploti germani și germanofili, de cari se afă o multime în Oravitia, mai vârtosu de la invingerea nemților preste Franci'a, au ajunsu la culme în mesura, că dacă vre-unu romanu inteligentu are curagiulu a manifestă în publicu că d'insulu e romanu și că si romanulu are dreptu în Ungari'a, că patria conuma a toturor poporelor conlocuitorie, a trai, și inca că națiune romana, indata se incriminédia de tradatoriu de patria, de agitatoriu și bunulu Dumnedieu mai scie ce nume i mai dau nemții, cari nu mai voiescu a suferi o alta națiune libera langa cea nemțiesca, apoi incriminările cele mai absurde, cele mai neadeverate, fără nici o base, fiindu numai calumnie și minciuni contr'a națiunei romane, indata si-afă apretierea la guvernulu magiaru (N'ati scitu Dv. pana acum'a, că magiarii și nemții sunt frati de cruce? Dar' n'au închiatu ei pactulu dualisticu? Dar' nu este acestu-a idențicu cu afurisita „unio trium nationum?" Red.), carele apoi nemai cercetandu adevêrulu condamna și face să suferă nevinovatulu acusat, precum s'a întemplat u înainte cu vr'o câti-va ani cu Dlu doctoru Alexandru Popoviciu, și în lun'a lui iuniu a. c. cu D. șiefu de stațiune telegrafica, telegrafistu supremu Ioanu Bistrianu, carele, pentru că avutu curagiulu a înfruntă pre insultatori națiunei romane cu ocașiunea alegerii de notariu comunale, în 21. maiu 1871, în Oravitia-romana, fû suspinsu de la officiu și salariu numai pre o simpla acusa a partidei nemțiesci nereesita cu candidatul lor nemțiu, fără o cercetare, fără a întrebă nici chiaru pre D. acusat, fără a luă în considerare meritele și serviciulu acusatului de 28 ani, ce au servita că officieriu în armata și că amplotu alu statului, fără a consideră cele 3 decoratiuni ce si-au meritatu prin bravurele sale pre campulu luptei pentru tron și patria, fără a luă în considerare bleșurele ce au capetatu D. Bistrianu în lupta pentru înalt'a casa domnitoria și pentru patria, numai si era numai să faca placere nemților, cari acum'a au o bucuria nemarginita, că potura esoperă la ministeriulu de comerțiu, prin nise minciuni și calumnie, suspendarea unui-a d'ntre cei mai vrednici amploti ai statului ostrungurescu, aretandu prin acésta poporelor negermane, căta poteri si căta influinția au nemții preste guvernulu Ungariei.

Apoi ce e mai dorerosu, acusatarii, adeca Staatsanwalt-ulu Marsovsky d'in Oravitia, că cumnatu alu candidatul nemțiescu caditu la alegerea de notariu comunale, și Wunderlich, asiderea candidatu caditu, sunt totodata și inquisitorii causei, cari acum'a si-dau tota silinția a-si capetă nescari omeni corupti, cari aru marturis' după placulu lor, și d'in ace'a cauza traganedia de 6. septemane inquisitiunea, spre daun'a acusatului și a statului. Până la momentu nici acusatulu, carele suferă nevinovatulu, nici martorii lui, 40 la număr, nu sunt întrebati, nu-su luati la protocollu, care procedura d'in partea judecatoriei d'in Oravitia ar debui guvernulu Ungariei să nu o acceptedie.

Dupa aceste, cu permissiunea onor. Redact., vinu a descrie însu-si fapțulu, pentru că guvernulu să se pota orientă, dacă procedur'a ministeriului de comerțiu, observata la suspendarea dlu Bistrianu, a fostu corectă, fără patima si ura personala, și convingundu-se despre adevêru, să caute, prin revocarea suspendării, a dovedă că n'are tendinție dusmanose contr'a inteliginției romane, și anume: „În 21. maiu 1871, în trecere la preambulare cu fic'a sa de 6 ani, ajunsu si D. Bistrianu, telegrafistu supremu, la locul alegerii de notariu comunale, și vedindu Dsa între alegătorii romani d'in comun'a Oravitia-rom., Rachitov'a și Ciclov'a-romana, pre D. Iosifu Piscovich, caldarariu, Wunderlich, candidatu de notariu, croitoriu Szulnitzky și pre Eduardu Gabrielu, lucratoriu la mor'a de abure, în discursuri iritative și agitatorie cu alegătorii romani, fû atentu la aceste vorbiri, si afă că susu numitii agitatori si cortesi si-dau tota silinția prin insulte și vatemări marșiave a inteliginției romane, și a națiunei romane preste totu, a seduce pre alegătorii romani, a-si dá votulu pentru candidatii neromani, și a discredită inteliginția romana în ochii poporului, apoi a semená în sinulu bunului și nevinovatului poporu romanu dusmania contr'a altor națiuni conlocuitorie, cu urmatoriile vorbiri: D. Iosifu Piscovich d'fse între altele multe: „Ce vreti voi cu Romanii, n'oe ni sunt romanii negri inaintea ochilor; Romanii ni-au luat până acum'a caputulu d'in

spinare și acum'a voiescu să ni rapesca și camesi'a, dar' acésta nu o lasamu; nu ni trebuie notariu romanu, și nu vomu lasă să fie notariu de romanu." Era Eduardu Gabrielu d'fse: „Ce v're voi cu romanu vostru, eu spune la voi că totu-un'a este au pune noi unu romanu, au unu bou, că notarii, că romani, sunt prosti, nu scie nici socoti." Era Wunderlich, candidatul nemțiescu, între alta grupa de alegători intonă iritata și agitata: „Ce vreti voi cu romanii vostri, romanii sunt prosti, fără cultura, nu că noi nemții; noi suntemu poporulu celu mai cultu în lume, nu că prostii de romani, deci pre mine să me alegeti de notariu, candidatul vostru este prostu, unu copilu necoptu, nu scie nimic'a, nu pote să conduca unu notariatu." D. Bistrianu, că privitoriu, audindu insulte ne mai pomenite, nu se potu, că romanu adevêratu, a se retiené, ci respuse la insultele nemților ingamfati de la resbelulu cu Franci'a: „Fratiloru Romani! nu ascultăi insultele, machinatiunile și batu-jocurile nemților contr'a națiunii și inteliginției romane, căci totu sunt numai calumnie și intrige narative, cu vatemări și vatemări și susur." E dreptu, că romanii ni s'au bucuratu de sute de ani d' drepturi si libertate, dară acum'a, multumita providinției legile și constitutiunea patriei ni recunose și n'oe dreptulu de alegere a dirigitorilor, și acestu dreptu nu li convine nemților, cari au fostu dedati numai d'nsii să ocupe deregatorie în patri'a nostr'a, deci d'nsii aru dor' că Dvostu să nu ve folositi de acestu frumosu dreptu, dară eu ve sfatuescu să ve folositi de tote drepturile cele ce vi le recunose legea, și să ve dati votulu romanilor candidati, fiindu-că detori'a nostra ca romani este, a springit pre filii națiunei nostre, precum springiescu și alte neamuri pre filii lor. Au nu vedeti că nemții prin comune nemțiesci nu alegu nici candu vre-unu romanu de notariu sau la alte dirigitorie. Asiderea Societatea, care are cu sutele de amploti, nu numesce dirigitori romani, ci totu nemți d'in Prussia, Austri'a, etc., că chiaru aici în Oravitia-romana, între majoritate absoluta romana, d'ntre neromani dora nici unulu nu-si dá votulu seu pentru candidatii romani, și apoi Dvostu să ve lasati să ve amageasca și insiele cu vorbe minciunose și vatematorie de națiunea nostra, că să ve dái voturile voastre pentru candidatul lor neromanu? Nu! ace'a că romani buni nu poteti face, fără a vi strică viitoriu filioru vostri si onorea națiunii." Acestea fure secundate de Ionu Bogdanu d'in Oravitia-romana, în urmatoriulu modu: „Asié-i domnule, strainii ne batu-jocuescu și sunt nedrepti cu noi romanii, macaru că d'nsii traiescu cu noi si în midiloculu nostru; strainii nu alegu pre romani în comunele lor, nici dora de vacari, necum de notari. Eu chiaru aicea unu esemplu, că d'ntre 20 de nemți, cari si-au dat voturile inaintea comisiei, nici unulu nu a votat pentru candidatii de notari romani, apoi ore să insemnédia acésta fratietate? destulu suferimu noi d'in partea lor, că-ci ei lucra totu-de-un'a contr'a nostra, delaturandu interesele romanilor." La aceste D. Bistrianu adause: „Asié-i fratiloru, deci aru fi rusine, dacă noi ne-amu lasă să ne amageasca nemții, dacă nu ai-amu pricepe interesele nostre, si nu amu lucră în unire si întielegere fratiesca pentru binele națiunii romane, precum lucra și alte neamuri numai în interesulu lor propriu." După ace'a croitoriu Dumitru Patasanu d'in Oravitia-rom. d'fse: „Dacă, Domnule, până acum'a amu avutu notari romani, și acești-a ne-amu facutu multu reu, acești-a ne-au despoiatu și calcatu cumplitu." D. Bistrianu i respuse: „Bine, dragulu meu, acé se pote, că-ci se scie că omeni rei și interesati se afă la tote neamurile, asié dara si la romanii; dara pentru unulu reu să afurisimu pre o națiune întreaga, au pre toti inteliginții romani? nu se curine!" — Candidatul de notari Wunderlich strigă în gura mare si iritatu auțudu pre D. Bistrianu vorbindu: „Dar' ce vreti voi romanilor, prostilor, voi nu ve poteti mesură cu noi nemții, voi nu sunțeti culti că noi nemții, noi avem omeni invetiati, apoi pentru ace'a nu alegu nemții în comune nemțiesci pre romani de notari, pentru-că romanii nu sunt vrednici de a purtă vatem deregatorie." D. Bistrianu, indignatu și vatematu până în adunculu animei sale, respuse la nerusinatele insulte ale lui Wunderlich, pre care lu secundă cu larma mare și Piscovich, Gastayer și Szulnitzky: „Ce, cum cută Dta a ni aruncă n'oe romanilor, unei națiuni de 3 1/2 milioane, asié insulte nerusinate în faci'a poporulu alegătoriu, în faci'a națiunei întrege? Au nu vedeti Dta că chiaru în giurulu Dtale sunt destui romani culti? Au nu cunosci Dta romani invetiati la comitatu, aicea în Oravitia, la comitatu în Lugosiu unde chiaru capulu comitatului este romanu? Au nu scii Dta că avem romani cu mare cultura și multa sciintia în diet'a patriei? Ei, Dle, cu asié feliu de insulte te recomandă voiesci a-ti cascigă simpatia Romanilor, că să te alege de notariu? destulu de reu de la Dta, că de la unu omu cultu precum ti place a te numi!

Dupa mai multe replici insultatorie d'in partea lui Wunderlich, Szulnitzky și Piscovich, Gastayer suflucand și mânil și amenințandu dlu Bistrianu, se apropiă de d'nsulu, dar' Eduardu Gabrielu, vedindu ce voiescu să faca Gastayer, lu prinse de braci, și asié nu se potu apropiă de loculu unde se afă Dlu B. care, vedendu tendinția celorlți nemți de mai susu cari voiau cu totu pretiulu să fac scandalu, se îndepartă împreună cu fic'a sa.

Dupa alegere, reesindu candidatul romanu, contr'a dorinției nemților, totu cei 5 susu menționați nemți

tori, insultatori și vatematori ai națiunii române, avura mersinarea și infamia de a acuză pe D. Bistrianu la judele supremu d'în Oraviti'a, versandu-si totu veninulu nem-tăcu, și cu calmunne și iusulte cautara a-si resbună contr'a lui, alaturandu-se cătra ei și D. Staatsanwalt Marsofsky, că cumnatu alu nereesitului candidatu neromanu, carele a tramisu acuz'a la Procurorulu de statu d'în Pest'a, și carele a condusu și conduce tota intrig'a, în urm'a carei-a Dnii B. fii fara cercetare suspendatu d'în servitulu seu, și suferu acuma de 3 semptemane, fara sperantia că caus'a ac-ct'a sè-si afie deslegarea drepta, pentru-că acuzatorii sunt și inquisitori, deci dreptatea numai de la guvernulu țierei se pote asteptă, la care apelămu în numele dreptății și umanității.

Mai am de a observă, că cei 5 susu numiti agitatori și acuzatori: Iosifu Piscovich a fostu încarceratu 3 lune pentru furtu de cazane; Gastayer se afla de presinte incriminatu pentru defraudarea unei sume d'în Bruderlade; Wunderlich, că candidatu, și Marsofsky, că cumnatulu candidatului, sunt interesati, deci nici unulu nu i nepreocupatu, și asiè se vede că tota acuz'a este nu mai creatiunea unoru omeni reutatosi și reuvoitori, pre cari guvernulu n'ar' trebui sèppuna nici unu pondu, mai vèrtosu că acuzatulu și-a cascigatu în servitulu seu de 28 de anni multime de merite pentru tronul și patria, încātu nu mai pote avé locu neci o suspiciune. Deci romanii astepta cu totu dreptulu că guvernulu, petrunsu de seatieminte de dretate și recunosciuntia cătra unu ampioiatu devotatu cu anima și sufletu binelui statului, se va grabi a-i dá satisfactiunea meritata, anullandu decretulu de suspendare d'în officiu și plata, și ordonandu restituirea lui în functiunea avuta că siefu de statiune în Oraviti'a.

Banatianu.

Protocolulu

siedintiei d'în 14. iuniu 1871 a comitetulu centrale a reuniunii politico-natiunale romane d'în Aradu.

Presiedinte: Sigismundu Popoviciu, notariu Iosifu Popoviciu.

1. Presiedintele D. Sigismundu Popoviciu, multi-mindu pentru prezentarea numeroasa a membrilor, propune că D. Demetriu Bonciu, vice-presiedinte, care în absentia Dsale a condusu causele reuniunii, sè faca raportu.

2. D. Demetriu Bonciu raportă, a) că a însciintiatu pre cei alesi în comitetulu centrale despre alegerea lor, tramitiendu-li atātu list'a membrilor comitetului centrale, cătu și statutele; b) că a facutu provocările pentru constituirea subcomitetelor, în urmarea carei-a subcomitetele au și înfiintiatu în mai multe locuri și anume: în cerulu Aletea, Aradu, Borosiu-Sabisiu, Berzav'a, Agrisiu, Iosasiu și Simandu, precum apare d'în raporturile acestoru subcomitete; c) că subcomitetulu d'în Aletea a tramisu o suma de 13 fl. 10 cr. pentru acoperirea speselor necesarie, și propune d'impreuna cu D. Sigismundu Popoviciu, că cele-lalte cercuri inca sè fia postite a-si constitui subcomitetele cătu mai curundu.

Comitetulu centrale esprime dorjinti'a, că cătu de curundu sè se notifice și constituirea celor-alalte subcomitete.

3. D. Sigismundu Popoviciu propune a se trece la cestiunea organizării municipielor; inse membrulu Lazaru Ionescu face contr'a-propunerea, că înainte d'a trece la desbaterea organizării, sè se denumesca una comisiune, carea sè compuna list'a tuturor romanilor d'în acestu comitatu, calificati pentru posturile judecatoriesci, carea apoi sè se substerna ministrului de justitia, prin una deputatiune.

Se primesce propunerea cu acelu adausu, că pentru prezentarea acestei liste, deputatii romani ai comitatului sè fia anume rogati d'a se înfacisiă înainte ministrului de justitia d'impreuna cu deputatiunea alesa d'în sinulu comitetului, și anume cu membrii: Ioane Ratiu, Ioane Berceanu, Iosifu Belesiu, Moise Bocsianu, Nicolau Popoviciu, Demetriu Bonciu, Alessiu Popoviciu, Ioane P. Desseanu, Iosifu Nistoru, Davidu Nicora, Ioane Suciș și Grigoriu Venteru, precum și cu alti membri ai reuniunii cari aru vof sè participe.

4. Pentru compunerea acestei liste

Se alege comisiunea d'în urmatorii membri: Sigismundu Popoviciu, Em. Misiciu, Lazaru Ionescu, Iosifu Nistoru Mircea Stanescu, I. P. Desseanu, Demetriu Bonciu, Teoderu Serbu și Grigoriu Venteru, aefigundu se terminulu coadunării lor pre 16. iuniu 1871, dem. la 9 ore.

5. Venindu la desbatere obiectele, cari se voru pertrată în siedinti'a de mane a comitetului comitatense, membrulu Lazaru Ionescu d'în motivu, că mane se va esmite comisiunea pentru elaborarea proiectului despre venitori'a organizatiune a comitatului, care comisiune, dupa cum Dsa a întielesu, va constă d'în 30 de insi, și d'în motivu, că partid'a deachista s'a dechiaratu invoita sè alege în această comisiune optu romani, și că nu cum-va sè fia alesi în această comisiune romani, cari nu posedu increderea romanimeii, propune a se face o lista despre acesti optu alegundi, și apoi acesti membri sè fia alesi dupa ordenea alfabetica. Propunerea se primesce cu modificarea,

Că comitetulu centralu alu reuniunii, avendu în vedere, că dupa dreptu și proportiunea poporatiunii d'în comitatu comisiunea alegunda trebuie sè conste celu pucinu 4/5 d'în romani și intru cătu comisiunea esmitienda va constă d'în 30 de membri, list'a o face despre 24. de membri, cu adaugerea, că ac-sti'a voru avé a se alege dupa nrulu curinte d'în lista.

6. Pentru compunerea acestei liste

Se alege comisiunea d'în domnii: Lazaru Ionescu, Demetriu Bonciu, Alessiu Popoviciu, éra siedinti'a se suspinde pre câte-va minute.

7. După redeschiderea siedintiei, comisiunea amintita în punctulu 6 cetesce list'a membrilor alegundi în comisiunea ce se va esmite d'în partea comitetului comitatensu, și

se primisce, éra cu prezentarea listei acestei-a comitetului supremu e insarcinata comisiunea compusa d'în dnii: Sig. Popoviciu, Demetriu Bonciu, Lazaru Ionescu și I. P. Desseanu.

8. Cestiunea alegerii deputatiloru pentru venitoriulu comitetu comitatensu,

se amena pre langa observarea, că reuniunea astépta dela totu membrulu și de la totu romanulu, că nu voru intrelasă nimicu prin ce populu ar' deveni firmu în acelu propusu, că numai romaniloru sè-si dèe votulu.

9. Facia de instalarea noului comite supremu, Lazaru Ionescu propune, că comitetulu centrale sè enuncie în sinulu seu, că numirea unui magiaru de comite supremu pentru acestu comitatu o tiene nedrepta siopusa atātu legei pentru natiunalitate, cătu și petitului subscrisu d'în partea a 8000 de romani, în privinti'a denumirii unui comite supremu de natiunalitate romana; că romanii și asta-di stau mortăsiu pre langa cererea desvoltata în acelu petitu; că, prin urmare, ei nu potu fi satisfacuti de feliu cu această denumire; că comitetulu privesce această denumire de una proba pré invederat'a despre pucina și nedrept'a observare a intereselor natiunalitatiloru d'în partea guvernului, și că comitetulu ascépta de la membrii romani ai comitetului comitatensu, că facia de instalare sè observe cea mai stricta passivitate și celu mai mare indiferentismu, nedandu nece unu semnu de bucuria, ori de bineventare.

Mircea B. Stanescu, pentru a se aretă mai evidentu nemulțumirea romaniloru, propune spre acestu scopu și recomenda trei modalități:

1) Pasivitate absoluta; 2) una dechiaratiune d'în partea unui membru romanu, concediutu anume d'în partea comitetului centrale alu reuniunii și, a 3) prin abstienere de la participare în siedintia sub durat'a instalării.

Ios. Popoviciu propune, că, afara de dechiaratiunea solemnă d'în sinulu acestei adunări, membrii romani, ai comitetului comitatense, indata dupa cetirea rescriptului regescu sè parasesca sala și sè nu reapara neci unulu până dupa finea actului de instalare.

Dupa mai lunga desbatere, la carea luara parte I. P. Desseanu, Nicolau Philimonu și Demetriu Bonciu, partenindu propunerea membrului Ionescu, — Ioane Ratiu și Alessiu Popoviciu, partinindu propunerea membrului Mircea Stanescu,

Se primesce propunerea membrului Lazaru Ionescu cu majoritate de voturi.

10. Propunerea, că această enunciatiune sè se publice și prin foiele natiunali

se primisce.

Cu acést'a siedinti'a se radica la 9 și diumetate ore ser'a.

Economicu.

(Sistemele de agricultură la Romani.) *

Nutretitululu viteloru reclama una atentiune particulara d'în partea agricultorului romanu, precum am accentuat mai de multe ori.

Lips'a nutretitului și prin urmare a cultivarei viteloru incepe a se senti mai vèrtosu asta-di candu, a nune în provinciile romane de sub jugulu austro-magiaru, pamentulu de pasciune se impucineza d'în caus'a producerei mai estinse a cerealeloru și a commassatiunei séu arondarei mosfeloru. Inse, dupa experientiele-altoru țiere cari au fostu silite inca de mai înainte a face acestu pasu, agricultorulu romanu și-pote procură nutretiu destulu prin semenarea de diferite erburi, precum: lucerna, trifoiu, napi, morcovi, etc.

Fênatiile naturali, de cari dispunu romanii în numitele provincie, sunt nu numai pucine ci și forte reu ingrigite. Pieste totu, fênatiile nostre sunt pline de maracine; musiuoiele mari și multe facu sè nu le poti cost; musciulu impedeza crescerea erburiloru bune; în multe locuri predominesc buruienele rele și vatematorie pentru sanetatea viteloru; fênatiile nostre servesc de pasciune până tardiu iern'a, éra primaver'a se calca cu vitele în tempuri umede; a le gunof nece că e datina; une-ori sunt acoperite cu belt statatorie, în cari cresc plante veninoase.

Fênatiile naturali se potu amelioră, dacă se voru scote maracinele și hucii, ce se afla pre ele; dacă musciulu, care impedeza crescerea ierbei bune, se va nimici prin graparea locului mai adese-ori; dacă musiuonii se voru imprasciă,

ce'a ce romanulu scie și face pré-bine în multe locuri; și, în fine, dacă buruienele rele și veninoase, de esemplu, cutut'a, urdicele, etc., se voru scote cu radecina cu totu. Fênatiile pré-incarcate de musciu séu pré-imburiuente trebuie sparte și semenate vr'o duoi-trei ani cu plante saporatie: prin această lucrare voru perfi musciulu și buruienele, și totu-odata se va amelioră și pamentulu. Fênatiile trebuie sè fia ferite de animale; inse în casu de necesitate, animalele merunte potu fi lasate la pasciune, dar' cele mari numai în unu tempu forte uscatu; altminte erb'a se calca, și urmele cele multe sunt daunose atātu pentru cosire, cătu și crescerea erbei.

De multe ori, fênatiile precum și alte locuri nu se potu amelioră decâtu prin scurgerea apei, că-ci ap'a clocita distruge sururile necesare plantelor, infecteaza pamentulu și sterpesce tote plantele bune. Scurgerea apei se face cu sianturi deschise și sianturi infundate. Sianturile deschise sunt multa mai bine cunoscute decâtu sè fia necesariu a vorbi de ele; cele infundate sunt implute cu petre, vrescuri, etc., séu sunt facute în ele nisce apaducte de caramida, lepedi și altele. Inse scurgerea cea mai practica și mai estina se face cu tievi de lutu, cari se asiedia pre fundulu sianturiloru. Lucrulu principalu este, că scurgerea sè fia deplina, și, spre acestu scopu, sianturile trebuie sè fia la una departare, încātu scurgerea sè se pota face cu inlesnire. Sianturile deschise nu sunt de recomendatu numai d'în caus'a pierderii mari de pamentu, ci și pentru-că reclama spese multe și impedeza orice cultura.

Precātu e de dannosa ap'a statatoria, pre atâf'a folosesc cea curgatoria. Prin irrigatiune, mai alesu dacă se întrebuintieza și balegariulu, productiunea fênatiiloru se pote sui la unu gradu necreditu; asiè lombardezii cosescu de pre 1 jugeru pamentu 180—200 centonarie fènu. Muntentulu romanu, care are la muntii sei sute și sute de parie, ar' trebui sè folosesc irrigatiunea cătu mai multu, și dacă ar' întrebuintia inca și gunoii, ar' produce de 3—5 ori mai multu fènu decâtu până acuma. Fênatiile se potu ingrasia cu cenusia, funingine, farina de ose, varu, și mai alesu cu pisialăulu animaleloru mestecatu cu balega.

Nu i este datu muntentulu a produce cereale, dar' pote sè aiba-turme de oi, porci, vite cornute, stave de cai, etc.; spre acést'a lu ajuta de minune: erb'a d'în munti, scurta în paiu, desa în tufa și forte nutritoria (escelente mai vèrtosu pentru oi); ap'a cristalina, prospeta și plina de vietia, aerulu subțire și revenitoriu, care însufletiesce tote.

O i'a este d'între animalele cele mai iubite ale romanului țieranu, și cu totu dreptulu, că-ci lu imbraca, lu nutresce și i ingrasia pamenturile. Dacă cine-va voiesce a-si cascigă una idee despre cantitatea panuriloru de lana, facute de feme'a romana, cerceteze vr'odata tergurile de primavera de la Bistritia și alte orasie de munte, unde va vedé sute de femeo romane cu valuri de panura de lana.

Tote oile se potu impartî în doue grupe mari: oi ca lana grosa și lunga, și oi cu lana cretia. Fia-carea d'în aceste doue grupe are éra-si mai multe specie séu rase.

Romanii mnteni prasescu și cresc mai alesu oi d'în grup'a d'antăiu, adeca cu lana dura, d'în mai multe cause: pentru-că sunt mai estine, sunt mai tari și suferu mai bine temperatur'a de munte, producu lana mai multa, de-si mai dura, sunt mai mari și se potu tiené mai cu putine spese.

Considerandu clim'a rece de la munti, nece că amu poté recomendă muntentulu romanu altu soi de oi; dar' pre cmpie și în tienuturi, a caroru-a clima e mai calda, ar' fi forte de doritu că sè prasimu rase mai nobili, că-ci lan'a acestoru-a este multa mai pretfosa și mai cercetata. Acestu scopu se va poté ajunge, dacă d'între oile nostre vomu alege pre cele mai frumose, desvoltate și sanetose, și le vomu lasă ca berbeci de rase mai nobili, ale caroru-a însușiri inse nu aru diferi multu de ale oiloru nostre. D'între mnelele produse în acestu modu aru trebui éra-si alese cele mai distinse, cari sè se mârlesca asiderea cu berbeci de una calitate cătu mai eminent. Pre această cale ar' poté țieranulu romanu, — cu pucine cheltuieli comperandu numai berbeci de rase mai buna, — a-si nobilită turmele sale de oi. Mai vèrtosu muntentulu este chiamatu a cultivă oile, că-ci erb'a de munte nu pote servi de nutrimentu nece unui animalu domesticu mai bine decâtu oiloru cari, prin usiuretatea loru, se potu sui la înaltimi mari, și a caroru-a natura este a pasce erb'a cea mai scurta, pre cum se afla la munti.

Carnea de oie și de mnelu este forte placuta, este cercata și se consuma în cantitate mare. Asiè, Cante m i r u n i spune, că Grecii, cari se negutiatoriau cu animale, duceau numai d'în M o l d o v ' a mai multu de 60,000 oi la Constantinopole pentru bucaturi'a Sultanului, și ast'a pentru-că turcii iubescu carnea de oie (turcesce: kivirdik) d'în Moldov'a mai multu decâtu ori-carea alt'a, că-ci carnea acestoru oi nu numai că are unu gustu pré placutu, ci se mistuesce forte usioru.

Spesele întretinerii unei oi sunt urmatoriile:

10% ale capitalului (5 fl.), cu care s'a cumperatu oi'a	fl. cr.
Fènu, paiele, asternutul	—50
Pasiunea	2.50
	1.—

*) Vedi Nr. 22, 23, 24, 30, 31, 32, 60 și 61 ai „Fed.“

Ciobanulu	—50
Grajdulu (Romanii tienu oile in stanle, prin urmare aceste spese nu potu fi mai multa de 20 cr.)	—30
Luminarea, tunsulu, medicamente	—10
Daune cauzate prin lupi si boie	—30
Venitulu:	Suma speselor 5.20
Lan'a	1.60
Mnelulu	2.—
Laptele	3.20
	Sum'a venitului 6.80

Subtragandu spesele d'in venitul brutu (6 fl. 80 cr. minus 5 fl. 20 cr.), ni remane unu cascigu curatu de 1 fl. 60 cr. Acésta suma se pote si urca dupa impregiurari, ca-ci pasciunea mai buna da lapte mai multu, lan'a mai fina se vinde cu pretiu mai bunu, etc. In fine balegariulu cascigatu de la oie se numera intre cele mai de frunte. Atata despre oi. (Va urmá.)

VARIETATI.

*(Date statistice despre foiele ce apar in Ungaria.) In Ungaria apar in limb'a unguresca 16 foi de di (doue de doue ori pre septemana), 106 de septemana si 53 periodice; cu totulu 175, si au 136.700 de prenumeranti. In limb'a nemtiesca apar 15 foi de di, 60 de septemana si 8 periodice; cu totulu 83, avendu 97.800 prenumeranti. In limb'a slava: 2 foi de di, 31 de septemana si 15 periodice; la olalta 48 cu 30.950 prenumeranti. In limb'a italiana apar 3 foi, cu 2200 prenumeranti. In limb'a latina apare un'a „Fasciculi ecclesiastici,” dar' are torte putieni prenumeranti. In limb'a romana apar 11 foi, cu 7800 prenumeranti. Numerulu totalu alu prenumerantiloru la foiele ce apar in Ungaria face 275.450. Numerulu colaboratoriloru la aceste foi se imparte in modulu urmatoriu: la foiele unguresci lucra 303 colaboratori, la cele nemtiesci 143, la cele slavice 65, la cele romanesci 17, la italiane 4 si la cea latina 1; la olalta 534.

*(Binecuventarea ca subventiune.) Diurnalulu „Vaterland” d'in Viena, a tramisu santului parinte in Rom'a, cu ocaziunea serbarii jubileului, una adresa de felicitare, in urma carei-a a primitu urmatori'a

depesia d'in Rom'a, cu datulu 21. iuniu: „Redactoribus ephemeridis „Vaterland”. Summus Pontifex gratias agit et benedictionem apostolicam vobis peramanter impertit. S. Card. Antonelli.” (Pre romanesc: Santulu parinte vi multiu-mesce si vi impartiesce cu dragoste binecuventarea sa apostolica.)

*(Duo i anglesi.) Unu americanu si unu europeanu discutara acum diece ani, ca inchisorea solitara nu e atata de grozava, precum se presupune. Finea discutatiunei fu unu remasiagu, in urm'a carui-a americanulu se inchise insu-si de buna voia pre diece ani, ne fiindu-i permis a vedé pre nimene, si capetandu mancarile totu-de un'a de la una mana neveduta. Cei diece ani espirara in lun'a curinte. Americanulu fu scos d'in temnitia, inse intr'una stare de compatimitu. Abi e de 35 ani si totu-si pare a fi de 65: deveni garbovu, slabu, palidu, vocea-i tremura, dar' a cascigatu remasiagulu.

*(Tinerimea studiosa rom. d'in Aradu) s'a fostu pregatitu, ca in 11. iuliu a. c. se inchiaia anul de activitate alu societati sale de lectura prin una siedintia publica, ce voia a o arangia in paduriti'a orasiulu. Cu acésta ocaziune tinerimea avé de cugetu se dáe si unu balu, alu carui venitu curatu lu destinase pentru fondulu infiintandei academie romane de drepturi. Ieri primiramu inse isciintierea, ca siedintia publica a studentiloru romani d'in Aradu s'a opritu si ca in loculu ei, diletantii aradani voru representá, in dnu'a si loculu numitu, la 7 ore ser'a, comedi'a originale „Fet'a sub epitropu,” dupa care va urmá apoi saltu si petrecere sociale. Onorab. publicu aradani este deci cu tota onorea invitatulu la participare.

Sciri electrice.

O des'a, 6. iuliu. In porturile de resbelu d'in Marea-Negra s'a semnalizatu sosirea unui numeru insemnatu de nai russesci de resbelu. Aparintia acestoru nai in Marea-Negra se crede a fi numai una urmare a concessiunii, ce Port'a o a facutu Rusiei cu privire la staintorea Dardanelelor.

Petrupole, 6 iuliu. Militariloru ordinari, fia in servitiu séu concediu, indata ce porta uniforma. li s'a opritu strictu intrarea in carceme.

Rachi'a trebuintiosa si-o potu procurá numai pr langa aretarea unei adeverintie d'in partea antip-tiloru loru.

Carlovitiu, 6. iuliu. (Siedintia congressului.) Raportulu de administrare alu lui Csero-nics, despre starea bunului metropolitanu d'in Dalja, fu primitu cu acclamatiune si transpus comitetulu specialu. Cu ocaziunea desbaterii a sup'a amendamentulu lui Brankovits, intre protopopulu Begogics si episcopulu Kengyelac se intemplara vatemari grele. Presiedintele suspina siedintia; dupa ce ambi domni si retrasera espressionile loru anti parlamentarie, se discutara normele despre scoole de specialitate.

Viena, 6. iuliu. Reichsrath ulu se va inchiaia numai la finea septemanei venitorie, de-orace guvernulu voiesce a se mai votá si legea despre gendarmeria.

Parisu, 6. iuliu. Foi'a oficiale de astadi recomanda moderatiune si pacientia, necesarie pentru alinarea suferintiloru ocupatiunii. — In siedintia de ieri a Adunarii nationale s'a discutatu a sup'a obligatiunii diarielor d'a depune cautiune, si s'a primitu articulu primu care revoca decretulu despre abrogarea cautiunii.

Serajevo, 6. iuliu. In unele cercuri s'au infiintatu „legiuni resbunatorie”; autoritatiile organizeza militia pentru persecutarea loru. La Kostainitzi s'a si intemplatu una lupta.

Versalia, 7. iuliu. Adunarea nationale, in siedintia s'a de ieri, a acceptatu cu 317 contr'a 199 de voturi legea, dupa care diarnalele se obliga a depune cautiune.

Marsilia, 7. iuliu. In Alegeri'a s'au supusu mai multe triburi de cabilli; trei capi ai insurgentiloru se predara. Se spera, ca rescol'a in provinci'a Algeria se va supprime definitivu catu mai curundu; in provinci'a Constantin'a suprimerea rescolei merge multu mai incetu.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.

Comunicatiunea pre cãile ferate.

Pre lini'a Statului cu trasur'a accelerata.

Pest'a—Vien'a.	Vien'a—Pest'a.
In tote d'ilele la 7 ore 29 min. dem.	In tote d'ilele la 2 ore 30 min. d. m.
Sosesc in Vien'a la 1 ora 55 min. d. m.	Sosesc in Pest'a la 9 ore 25 min. ser'a.

Pest'a—Segedinu.	Segedinu—Pest'a.
Luni-a, joi-a si sambet'a la 9 ore 54 min. ser'a.	Marti-a, Vineri-a si Sambet'a la 2 ore, 20 min. demaneti'a.

Vien'a—Baziasiu.	
Vien'a pleca la 7 ore 30 min. dem. si la 8 ore — m. ser'a	
Posionu 10 8	10 54
Neuhäusel 1 5	1 59 dem.
Pest'a sosesc 4 32	5 48
Pest'a pleca 5 54	7 23
Czegléd 8 33	ser'a 10 —
Segedinu 12 32	noptea 2 6 d. m.
Timisor'a 5 24	dem. 8 12 ser'a
Baziasiu sosesc 8 45	a. m. 4 54 dem.

Baziasiu—Vien'a.	
Baziasiu pleca la 6 ore 35 min. d. m. si la 7 ore 45 m. ser'a	
Timisor'a 10 43	noptea 9 26 dem.
Segedinu 2 33	dem. 1 30 d. m.
Czegléd 6 35	5 32 ser'a.
Pest'a sosesc 9 5	8 2
Pest'a pleca 9 47	9 25
Neuhäusel 1 52	d. m. 1 13 nopt.
Posionu 4 42	4 19 dem.
Vien'a sosesc 6 42	ser'a 6 14

Calea ferata de nordu.

Pest'a—S-Tarján.	
Pest'a pleca la 7 ore 30 min. dem. si la 10 ore 33 m. ser'a.	
Gödböll 8 30	12 26 nopt.
Hatvan 9 50	2 43
S-Tarján sosesc 11 20	a. m. 5 32 dem.

S-Tarján—Pest'a.	
S-Tarján pleca la 10 ore 47 min. a. m. si la 10 ore 20 m. ser'a.	
Hatvan 1 10	d. m. 1 28 nopt.
Gödböll 2 6	3 6 dem.
Pest'a sosesc 3 4	5 — ser'a.

Calea ferata de sudu.

Bud'a—Canisi'a—Triestu.	
Bud'a pleca la 7 ore — min. dem. si la 9 ore 30 m. ser'a.	
Alb'a-Regia 9 15	11 49 nopt.
Canisi'a 2 15	d. m. 4 45 dem.
Triestu sosesc 8 20	ser'a 8 15

Triestu—Canisi'a—Bud'a.	
Triestu pleca la 7 ore 10 min. dem. si la 7 ore — m. ser'a	
Canisi'a 10 57	1 22 nopt.
Alb'a-Regia 3 45	d. m. 5 55 dem.
Bud'a 5 49	7 58

Calea ferata spre Tiss'a.

Vien'a—Pest'a—Casiovia.
Vien'a pleca la 7 ore 30 min. dem. si la 8 ore — m. ser'a.

Pest'a pleca la 5 ore 18 min. d. m. si la 6 ore 34 m. deman.	
Czegléd 8 —	ser'a 9 39
Solnocu 9 3	10 37 a. m.
Püspök-Ladány 12 21	noptea 1 33 d. m.
Dobritienu 2 30	3 5
Nyiregyháza 4 24	dem. 4 33
Tocaiu 5 50	5 31
Miscolti 8 20	7 24 ser'a.
Casiovia sosesc 12 33	m. 9 56

Casiovia—Pest'a—Vien'a.

Casiovia pleca la 5 ore 21 min. dem. si la 10 ore 15 m. a. m.	
Miscolti 7 55	2 55 d. m.
Tocaiu 9 37	5 27
Nyiregyháza 10 39	a. m. 7 8 ser'a.
Dobritienu 12 19	m. 9 54
Püspök-Ladány 1 57	d. m. 11 57 nopt.
Solnocu 4 39	4 16 dem.
Czegléd 5 33	6 15
Pest'a 9 25	ser'a 9 47
Vien'a sosesc 6 14	dem. 6 42 d. m.

Vien'a—Pest'a—Aradu.

Vien'a pleca la 7 ore 30 min. dem. si la 8 ore — m. ser'a.	
Pest'a 5 18	d. m. 6 34 dem.
Czegléd 8 10	ser'a 9 24 a. m.
Solnocu 9 47	10 16
Ciab'a 2 36	noptea 1 9 d. m.
Aradu sosesc 5 11	deman. 2 52

Aradu—Pest'a—Vien'a.

Aradu pleca la 12 ore 26 min. d. m. si la 8 ore 47 m. ser'a.	
Ciab'a 2 7	11 23 noptea.
Solnocu 5 —	4 31 dem.
Czegléd sosesc 5 48	5 50
Pest'a 8 40	ser'a 8 40
Vien'a 6 14	dem. 6 42 ser'a.

Vien'a—Pest'a—Oradea-Mare.

Vien'a pleca la 7 ore 20 min. dem. si la 8 ore — m. ser'a.	
Pest'a 5 18	d. m. 6 34 dem.
Czegléd 8 —	ser'a 9 39
Püspök-Ladány 12 40	noptea 2 7 d. m.
Berettyó-Ujfalu 2 17	dem. 3 7
Oradea-M. sos. 4 8	dem. 4 15

Oradea-Mare—Pest'a—Vien'a.

Oradea-Mare pleca la 11 ore — min. a. m. si la 8 ore 12 m. ser'a.	
Berettyó-Ujfalu 12 —	mdi 9 50
Püspök-Ladány sos. 12 55	d. m. 11 15 nopt.
Czegléd 5 33	5 35 dem.
Pest'a 8 40	ser'a 8 40
Vien'a 6 14	dem. 6 42 ser'a.

Prim'a cale ferata Transilvana.

Aradu—Alb'a-Julia (Belgradu.)

Aradu pleca la 5 ore 52 min. dem. si la 3 ore 42 m. d. m.	
Giorocu 6 36	4 42
Paulisiu 6 50	4 59
Radna 7 12	5 34
Conopu 7 43	6 15 ser'a
Berzova 8 7	6 45
Soborsinu 9 1	a. m. 7 56
Zamu 9 42	8 46
Gurasada 10 15	9 26

Ilia pleca la 10 ore 32 min. a. m. si la 9 ore 50 m. ser'a.	
Branisca 10 55	10 19
Dava 11 30	11 2 noptea
Pischi 12 16	mdi 11 59
Orestie 12 54	d. m. 12 53
Sibotu 1 22	1 28
Vintiulu-inf. 2 1	2 24 dem.
Alb'a-Julia sos. 2 20	2 48

Alb'a-Julia—Aradu.

Alb'a-Julia pleca la 4 ore 15 min. dem. si la 9 ore — m. a. m.	
Vintiulu-infer. 4 42	9 38
Sibotu 5 13	10 13
Orestie 5 40	10 40
Pischi 6 25	11 52
Dava 6 49	12 22 d. m.
Branisca 7 18	12 58
Ilia 7 48	1 34
Gurasada 7 44	1 48
Zamu 8 27	2 31
Soborsinu 9 6	3 26
Berzova 9 53	4 30
Conopu 10 12	a. m. 4 55
Radna 10 47	5 48
Paulisiu 11 3	6 8 ser'a
Giorocu 11 20	6 32
Aradu sosesc 11 56	7 20

Pischi (Semeria)—Petrosiani.

Pischi pleca la 12 ore 26 min. d. m.	
Calanu 12 58	
Rusu 1 14	
Puiu 2 46	
Petrosieni sosesc 5 48	
Petrosieni pleca la 6 — dem.	
Puiu 9 3	
Rusu 10 34	
Calanu 10 46	a. m.
Pischi sosesc 11 15	

Calea ferata ung. de ostu.

Oradea-Mare—Clusiu.

Oradea-Mare pleca la 4 ore 40 min. d. m. si la 4 ore 48 m. dem.	
M.-Telegd 5 28	6 4
Alesdu 5 52	6 49
Vadu 6 21	ser'a 7 36
Bratca 6 50	8 26
Ciucea 7 37	9 51
Hodinu 8 25	11 20 a. m.
Agiresiu 9 24	12 32 d. m.
M.-Nadas 10 2	1 23
Clusiu sosesc 10 28	1 54

Clusiu—Oradea-Mare.

Clusiu pleca la 4 ore 45 min. dem. si la 10 ore 51 m. a. m.	
M.-Nadas 5 13	11 30
Agiresiu 5 55	12 23 d. m.
Hodinu 6 55	1 56
Ciucea 7 55	3 20
Bratca 8 27	4 23
Vadu 8 58	5 9
Alesdu 9 24	5 51
M.-Telegd 9 51	6 32 ser'a.
Oradea-Mare sos. 11 —	8 12